

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Joh. Jonstoni Thaumatographia Naturalis

Jonston, Jan

Amstelodami, 1661

Caput IV

urn:nbn:de:bsz:31-97032

CAPUT III.

DE IGNE FATUO,
Helena, Castore, Polluce.

Circa sepulchra & patibula, ignis degit fatuus. Viscosa enim & pingui exhalatione, tanquam parente gaudet. Nocturni aëris *ἀντιπερὶστροφῶς* accenditur, & ad motum aëris variis cietur agitationibus. Accedentes viatores fugere videtur, recedentes sequi. Causa in aëre est. Propellitur in cursu, propellit & istos, in fuga sequitur, comitantur & ipsi. Hinc viatorum saepe pericula. Fagorum dum esse existimant lumina in paludes conjiciuntur. Tria sequentia in mari apparere solent: *Graves sunt*, inquit *Plinius l. 2. c. 37: ha stolla, si solitaria venire, merguntque navigia, & si in carina ima deciderint, exurentes. Gemina autem salutaris, & prosperi cursus praeannuncia, quarum adventum fugare illam diram ac minacem Helenam ferunt.* Ob id Polluci & Castori istud numen assignant, eos in mari invocant, navibus tanquam duces tutelares assignant. *Altor. 28. cap. 11. De Helenæ sydere: sic Cardanus lib. 2. de subtil. Eiusdem ferme generis est Helena sydus, circa malum navis, quod cadens etiam aenea vasa colligat, certus submerisionis nuncius.* Nam solum in gravibus existit tempestatibus, nec nisi crassissimo spiritu, & magna ventorum vi, vapor ille cogi potest in navi & ardere simul; unde etiam imminentem nunciat perniciem.

CAPUT IV.

DE IGNE LAMBENTE.

Ignis lambens ex subtili & pingui exhalatione oritur, & animalium pilis ac vestibus adhærescit, imo calidioris si fuerit temperamenti, ex sudoribus illorum accen-

accenditur. Tale quid de *Aescamo* *Virgilius* 2. *Aneid.*

Ecce levis summo de vertice visus Iuli

Fundere lumen apex, taedique innoxia molli

Lambere flamma comas, & circum tempora pasci.

Refert *Cardanus* cuidam amico suo *lib. de variet.* 10. *cap. 49.* cum hora prima noctis venisset, in palli consueta depositione, scintillas à dorso petasi profluisse: intra dies autem 15 veneficii accusatum, suâsû amico-rum in exilium ivisse. *Servio* *Tullio* etiam tum puerulo dormienti, circa caput flammam emicuisse, domestici oculi annotaverunt. Quod prodigium *Prisci Tarquinii* Regis uxor *Tanaquil* admirata, *Servium* servâ natum, in modum filii educavit, & ad regium fastigium evexit. *Valer. Max. l. 1. c. 6.* *Livius lib. 1.* *Ex L.* etiam *Martii* ducis duorum Exercituum, quos interitus *Pub. & Cn. Scipionum* in *Hispania* debilitaverat, capite concionantis eluxit. *Paulo* ante mortem *Iulii Cæsaris* viri capitibus ardentibus passim discursare visi sunt. *Suetonius.* Cum *Bamba Gothonia* Rex inungeretur, oleum minutissimas de se sparsit flammulas. *Funcius in Chron.* & in prima sancti *Martini Turonensis* Missa, ex hostia flamma emicuisse dicitur. *Sabel. l. 1. c. 4.* *Ienæ* puer detracta per occiput interula scintillas copiosas una detexit. *Libav. l. 1. de Origine rerum.* *Caumontiæ Heroinæ*, in mediis tenebris capillus dum pectitur, ignem vomere visus est. *Equum ad Cataphracti usum* è *Calabria* candidum habuimus; inquit *Scalig. Exerc. 174.* *Is in tenebris ubi frigile fricaretur, scintillas ejaculari videbatur.* At causam ponunt refractionem luminis in subjecto lævi, sicut in aëre torante, guttulæ sunt, quasi singula specula, ita in capite piloso, pingui, viscido, squammoso pili vel squammæ. Sed & in insectis aliquid ignei apparere dicitur. In *Insula* enim *Solebe* tam excellenter singulis muscæ splendent noctibus, ut singulæ appareant faces. *Libav. l. c.* Vermis figura stellæ reperitur, qui noctu lucet ut stella. (fors est stella marina, ex cujus liquore *Chymici* pollicentur lucidum) Ex vermium quorundam in *Hispaniola* *Insula* juncturis, lux emicat plurima, prui-

nam imitatur fulgore. Sunt & alii qui non minori quam centum passuum interstitio lucem emittunt: neque tamen à toto corpore illa, sed juncturis. In Hispania novi orbis musca fertur scarabei magnitudine, vagini pennis, Cocujus nomine; cujus oculi noctem illuminant, ut cerea candela pro lucerna sit noctu ambulantis, pro ellychnio in cubiculis, ad cujus lumen legi scribique possit; nec tantum vivæ sed & mortuæ. Quidam enim funiculos ex istis candelis faciunt, colloque appensis sibi prælucent ad iter faciendum. Causa vero non in ignem lambentem conjicitur, sed in humoribus animalium in percussione; quædam in se lucens aliquid habere creduntur. Certe cicindulæ inclusæ pugno, si per rimam in maxime tenebrosa nocte aspexeris, lucem emittunt. *Reischius* ait, Pisces squammis partem comprehendere igneas, quarum beneficio luceant. Delphini exemplum comprobare videtur. Noctæ enim aureus apparet, cum in tergo sit caeruleus, in lateribus viridis, ventre albus. *Reischius in Margarita Philosoph.* Claudat hoc caput portentum quod anno M. XCIII. accidit. Eo enim pridie nonas Aptilis circa diluculum stellæ per plures simul cecidisse in terram visæ sunt. Inter has cum unam Maximus quidam in Francia stuperet, & notato loco aquam superfudisset, fumum cum fervoris sono inde exire magis stupuit. *Lycob.*

CAPUT V.

DE FULGURE, FULMINE & TONITRU.

Generationem Tonitru penitus qui inspicere voluerit, Chymicos consulat. Quoties enim cunque Sali-petræ Sulphuris accessit portio, ingens editur strepitus; & aurum fulminans majore ferri impetu dicemus. Notum etiam ex Nitro, Sulphure, Calce viva & Bituminibus si fiant mixturæ, humidi aspersione accendi.